

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagstiftning om pensionsskydd i kortvariga anställningsförhållanden inom staten

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att pension inom statens pensionssystem skall kunna tjänas in också i anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad. Detsamma skall gälla anställningsförhållanden som fortgår över en månad, men i vilka förjästen inte når upp till minimigränsen, 1 135,14 mk per månad. Ändringarna motsvarar i huvudsak de ändringar som föreslagits bli gjorda i arbetspensionssystemet inom

den privata sektorn. Utöver detta föreslås ändringar i de förtjänster som skall inräknas i den pensionsgrundande lönen, den separata pensionsrätten i fråga om parallella anställningsförhållanden och förtidsminskningen för förtida ålderspension i fråga om s.k. utlöst pension inom den offentliga sektorn.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft vid ingången av 1998.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Pensionsskyddet i kortvariga anställningsförhållanden

Lagen om statens pensioner (280/1966; StPL) förutsätter att ett arbets- eller tjänsteförhållande skall fortgå en viss minimitid för att ge pensionsskydd. Fram till utgången av juni 1971 var denna minimitid fyra månader och efter det har den varit en månad. Allteftersom kortvariga anställningsförhållanden blivit vanligare har StPL:s räckvidd förbättrats genom s.k. sammanlänkingsbestämmelser, som infördes åren 1987 och 1996. Med stöd av dessa har tätt återkommande separata anställningsförhållanden på vissa villkor kunnat sammanslås till enhetliga, minst en månad långa anställningsförhållanden för beräkning av pension.

I fråga om anställningsförhållanden som varar minst en månad har det krävts att månadsförtjänsten skall nå upp till ett visst mi-

nimibelopp för att anställningarna skall omfattas av pensionsskyddet. År 1997 uppgår detta belopp till 1 135,14 mk i månaden. Anställningsförhållanden som ger minst denna förtjänst omfattas av pensionsskyddet, medan andra inte gör det. När det gäller anställningsförhållanden som har fortgått minst en månad, beräknas den intjänade pensionen på basis av hela månader.

De ovan relaterade bestämmelserna i StPL överensstämmer till sitt innehåll exakt med bestämmelserna i det pensionssystem för den privata sektorn som fastställs i lagen om pension för arbetstagare (395/1961; APL).

Det praktiska arbetslivet har under de senaste åren utvecklats så, att det har blivit allt vanligare med tidsbundna arbetsförhållanden och med allt kortare arbetsförhållanden. Korta arbetsförhållanden för viss tid kan således i dag inte längre betraktas som atypiska eller exceptionella. Trots att man genom den ovan nämnda sammanlänkingsregeln har försökt anpassa arbetspensions-

systemet till förändringarna i arbetslivet, är detta inte tillräckligt för att pensionskyddet skall kunna tryggas för dem som i stor utsträckning arbetar hos olika arbetsgivare i kortvariga och varierande arbetsförhållanden.

Inom den privata sektorn har det också kommit fram att man i syfte att undkomma betalningen av arbetspensionspremier låter utföra arbete i arbetsförhållanden som varar kortare tid än en månad. I en del fall vidtar företag sinsemellan sådana arrangemang som går ut på att arbetstagarna får cirkulera mellan flera olika företag i kortvariga anställningsförhållanden. På så sätt undgår man att betala pensionspremierna, och arbetstagarna blir utan pensionskydd.

Av de ovan nämnda orsakerna har en regeringsproposition (RP 202/1997 rd) avlåtits till riksdagen med förslag till ändringar i arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Ändringarna beaktar de förändrade förhållandena på arbetsmarknaden i högre grad inom de olika branscherna och utsträcker arbetspensionsförsäkringen till att gälla också alla kortvariga arbetsförhållanden.

Sedan statens pensionsfond grundades 1990 har i statens pensionssystem pensionssavgifterna på arbetsförtjänster samlats upp i denna fond i fråga om alla anställningsförhållanden, också sådana som varat mindre än en månad. Inom StPL:s tillämpningsområde har arbetskraft därför inte kunnat nyttjas i upprepade korta arbetsförhållanden för att arbetsgivaren skall undgå betalnings-skyldigheten.

Inom ramen för StPL har försök att undkomma skyldigheten att betala pensionspremier gjorts på andra sätt. En del arbetsgivare har velat kalla kortvariga arbetsförhållanden konsult-, uppdrags- eller företagarverksamhet. När pensionsfallet sedan inträffar flera år senare, försöker man beskriva anställningen som ett arbetsförhållande för att förmånstagaren skall få pensionskydd för den. En retroaktiv uppbörd av premier kan i allmänhet inte sträcka sig tillräckligt långt tillbaka i tiden, och inte alls till förmånstagaren.

1.2. Pensionskyddet i parallella anställningsförhållanden

Separata, parallella anställningsförhållanden som omfattas av StPL berättigar till pension var för sig. Denna lösning valdes på sin tid för att man ville undvika spekulation

med pensionslöner. Pensionslönen för alla de anställningar under karriären som faller inom ramen för StPL bestämdes på basis av de högst fyra sista åren av den sista anställningen. Om förmånstagaren hade haft flera bisysslor under de fyra sista åren, skulle han med lönerna för dessa ha kunnat påverka pensionskyddet för hela sin tid i arbetslivet.

Då beräkningstiden för den lön som ligger till grund för pensionen ändrades vid ingången av 1996 från fyra år till tio år, har möjligheten att påverka pensionskyddet med parallella anställningsförhållanden minskat väsentligt. Behovet av att bibehålla den separata pensionsrätten i fråga om bisysslor har därför försvunnit.

1.3. Förtidsminskningen i fråga om pensioner inom den offentliga sektorn

En förmånstagare som omfattas av StPL har möjlighet till förtida ålderspension. Pensionen kan tidigareläggas med högst fem år från pensionsåldern. Pensionsåldern enligt StPL varierar individuellt mellan 63 och 65 år, så den tidigast möjliga tidpunkten när förtida ålderspension kan tas är vid 58 års ålder. Beviljas pension i förtid, minskas pensionsbeloppet med 0,5 % för varje förtida pensionsmånad. Om pensionen beviljas fem år i förtid, minskar således pensionsbeloppet med 30 %. Förtidsminskningen kvarstår också i den egentliga ålderspensionen sedan pensionsåldern har uppnåtts. Har förmånstagaren övergått från statens pensionssystem i någon annan arbetsgivares tjänst inom den offentliga sektorn, t.ex. en kommun, har han rätt att få sin pension enligt StPL i förtid vid samma tidpunkt som han får förtida ålderspension i denna andra arbetsgivares tjänst.

Är förmånstagaren i kommunens pensionssystem en s.k. gammal förmånstagare, kan hans pensionsålder vara under 65 år, och förtidsminskningen räknas från hans pensionsålder. Eftersom förmånstagaren inte längre omfattas av statens pensionssystem, är han enligt statens pensionssystem en ny förmånstagare, och därför räknas förtidsminskningen från 65 års ålder. Detta är inte rimligt, då man beaktar att förtidsminskningen påverkar pensionsbeloppet också efter att den egentliga ålderspensionen börjar löpa vid uppnådd pensionsålder. Detta problem gäller inte dem som är födda före 1940, eftersom de ändringar som har gjorts i den offentliga sektorns pensionssystem under

detta årtionde inte har påverkat deras förmåner. Problemet har blivit aktuellt på grund av att de som är födda 1940 fyller 58 år 1998, och detta är den nedre åldersgränsen för förtida ålderspension.

2. De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås att pensionsskyddet i fråga om anställningsförhållanden som varar en kortare tid än en månad ordnas så, att det stiftas en lag om ordnande av pensionsskydd i statliga anställningsförhållanden som varar en kortare tid än en månad. Denna skall gälla också anställningsförhållanden som varar över en månad, men som ger en månadsförtjänst som underskrider minimibeloppet. Den intjänade pensionen för korttidsanställningar föreslås vara 1,5 % per år, oberoende av ålder, och pensionsåldern 65 år. Eftersom detta innebär att korttidsanställningarna omfattas av pensionsskydd, föreslås det att sammanlänkingsregeln upphävs såsom överflödig.

Det föreslås att pensionsskyddet skall göras klarare till sitt innehåll så, att den separata pensionsrätten i fråga om parallella anställningsförhållanden slopas. Alla samtida uppgifter som omfattas av statens pensionssystem skall i fortsättningen betraktas som en helhet, om åtminstone en av dem fortgår minst en månad. Denna helhet kan bestå av olika huvudsysslor, parallella bisysslor av olika längd samt medlemskap i olika kommissioner, direktions- och andra organ av permanent karaktär.

För att skyldigheten att betala pensionspremier inte skall kunna kringgås, föreslås det bli preciserat att arbete som utförs på basis av uppdrags- och konsultavtal omfattas av StPL. Endast sådant arbete som en person utför i egenskap av företagare skall stå utanför StPL:s tillämpningsområde.

Det föreslås dessutom att förtidsminskningen på StPL-pensionen för en förmånstagare som har tagit ålderspension i förtid från sin anställning hos en senare arbetsgivare inom den offentliga sektorn beräknas enligt pensionsåldern hos denna andra arbetsgivare.

3. Propositionens verkningar

Den årliga lönesumman för de mindre än en månad långa anställningsförhållanden som omfattas av statens pensionsskydd uppgår till nästan 50 milj. mk. På denna summa uppbärs ca 10 milj. mk i pensionsavgifter till statens pensionsfond. Genomförs pensionsskyddet såsom här föreslagits, kan de över 1000 lönebetalare som omfattas av StPL fortfarande sköta inbetalningen av premierna på ett okomplicerat sätt. De behöver inte ändra betalningsförfarandet eller göra skillnad mellan lönerna till dem som står i kortvariga arbetsförhållanden till staten och övriga anställdas löner vid betalningen av arbetspensionspremierna.

Införandet av pensionsskydd för korttidsanställningar innebär att statens pensionsutgifter ökar något i framtiden. Ett jämviktsläge uppnås först efter 40 år, och då kan ökningen beräknas vara mindre än 10 milj. mk i året. Under de första 10 åren är ökningen marginell, eftersom inget betydande pensionsskydd har hunnit tjäna in för korttidsanställningarna. De övriga ändringarna har ingen nämnvärd inverkan på pensionsutgifterna. Sammanlås de separata pensionsrätigheterna i fråga om parallella anställningar till en enda pensionsrätt, blir det statliga pensionsskyddet klarare, vilket i sin tur i framtiden sänker de administrativa kostnaderna för pensionsskyddet.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts inom statens delegation för pensionsärenden och vid finansministeriet. Delegationen tillsatte en sektion för projektet, och i denna var finansministeriet, statskontoret och de centralorganisationer som representerar statens personal företrädda. Sektionen arbetade i samråd med de olika arbetsgrupper och i dessa ingående personer som har berett motsvarande ändringar i den privata sektorns arbetspensionssystem och i det kommunala pensionssystemet. Denna proposition baserar sig på sektionens förslag.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lag om ordnande av pensionskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad

1 §. *Tillämpningsområde.* I 1 § skall bestämmas om lagens tillämpningsområde. I 1 mom. föreslås bli bestämt att lagen skall tillämpas på uppdrag som på grund av anställningens kortvarighet eller en för liten månadsförtjänst står utanför StPL:s tillämpningsområde. Om en arbetstagare utöver en anställning som varar mindre än en månad samtidigt innehar en sådan långvarigare anställning som omfattas av StPL, skall hela anställningshelheten omfattas enbart av StPL.

För de anställningar som avses i denna lag används enligt 2 mom. termen "korttidsanställning", och de anställda kallas "arbetstagar".

I 2 mom. föreslås också att uppdrag och konsultverksamhet av kortvarig karaktär skall omfattas av lagen i de fall där den anställda inte bedriver verksamheten i egenkap av företagare. Huruvida en anställning faller inom ramen för lagen om pension för företagare (468/1969, nedan FöPL), skall alltså avgöras på basis av FöPL, och denna lag skall endast gälla sådan verksamhet som står utanför FöPL:s tillämpningsområde. Utgångspunkten är den, att en konsult som är anställd av staten och är verksam utan FöPL-försäkring, skall höra till antingen denna lags eller StPL:s tillämpningsområde, beroende på uppdragets varaktighet, om verksamheten inte bedrivs i t.ex. ett aktieföretag eller någon annan sammanslutnings namn. Syftet med detta är att valet av tillämplig lag, StPL eller denna lag, skall vara detsamma både under anställningstiden i samband med utbetalningen av lön och senare, vid tidpunkten för pensionsfallet. På så sätt förhindras möjligheten att kringgå premierna.

2 §. *Pensionsrätt.* Det föreslås att pensionsrätten och förutsättningarna för pension anpassas i tillämpliga delar efter StPL. Pensionsåldern skall vara 65 år i likhet med vad som är fallet inom den privata sektorn.

3 §. *Pensionens beloppet.* Enligt förslaget i 1 mom. skall pensionsbeloppet fastställas enligt en beräkning dagsvis. Varje korttids-

anställningsdag skall då innebära en intjänad pension om 1/240 %. Beräknad per månad överensstämmer pensionen, 1/8 %, med de grundläggande villkoren i APL, och beräknad per år blir den 1,5 %.

I 2 mom. skall i enlighet med StPL bestämmas att pensionsbeloppet efter det att arbetstagaren har fyllt 60 år skall uppgå till 5/24 % per månad, dvs. 2,5 % per år. Detta skall dock inte gälla till den del arbetstagaren har rätt att i pensionstiden inräkna tiden mellan en eventuell arbetsförmågas eller arbetslöshets början och pensionsåldern eller avgångsåldern, om denna är lägre, dvs. s.k. återstående tid. Detsamma gäller tid under vilken förmånstagaren har fått pension.

Återstående tid skall enligt förslaget i 3 mom. sammanräknas med en korttidsanställning endast i undantagsfall, då förmånstagaren i tjänste- eller arbetsförhållande eller företagaverksamhet enligt andra arbetspensionslagar inte har rätt till en heffektiv pension. Om återstående tid alltid beaktades vid korttidsanställningar, skulle detta kunna leda till ett mycket slumpmässigt slutresultat i det fall att den verksamhet som omfattas av lagen är ringa. Det föreslås därför att beaktandet av återstående tid skall förutsätta att arbetstagaren under de sista 360 dagarna före pensionsfallet på den verksamhet som avses i denna lag har tjänat in ett belopp som är minst tolv gånger så stort som det minimibelopp som krävs för att en anställning skall omfattas av StPL, dvs. sammanlagt 13 621,68 mk enligt 1997 års indexnivå. Som pensionslön räknas då de förtjänster som erhållits under de nämnda 360 dagarna och som dividerats med talet 12. Från förtjänsterna dras dock av förmånstagarens pensionsavgift, på samma sätt som vid beräkningen av StPL-pensioner.

I 4 mom. bestäms i analogi med StPL att om en förmånstagare har rätt till återstående tid, är pensionsbeloppet för tiden efter det att förmånstagaren fyllt 50 år 1/10 % per månad, dvs. 1,2 % per år, och för tiden efter det att han fyllt 60 år 1/15 % per månad, dvs. 0,8 % per år.

4 §. *Verkställighet.* Det föreslås att verkställighetsbestämmelserna i tillämpliga delar skall stämma överens med lagen om statens pensioner. Verkställigheten skall skötas av statskontoret, såsom i fråga om det statliga pensionskyddet i övrigt.

5 §. *Hänvisningsbestämmelse.* I paragrafen föreslås bli fastställt hur det övriga arbetspensionssystemet förhåller sig till de pensioner som beviljas på basis av korttidsanställningar inom staten. Avsikten är att dessa pensioner skall betraktas som StPL-pensioner bl.a. vid samordning enligt 8 § APL, i skattelagstiftningen, i utsökningslagstiftningen och också i alla andra sammanhang.

6 §. *Ikraftträdande.* Lagen föreslås träda i kraft vid ingången av 1998.

1.2. Lagen om statens pensioner

1 §. I paragrafens 2 mom. bestäms om tjänster och befattningar samt tillfälliga och andra uppdrag vilkas innehavare omfattas av StPL. Det föreslås att paragrafen också skall gälla verksamhet av uppdrags- och konsultationstyp i sådana fall där arbetsinsatsen görs och ett penningvederlag tas emot av en fysisk person som inte är verksam som företagare. Bestämmelsen motsvarar den som finns i 1 § 2 mom. i lagförslaget beträffande korttidsanställningar, och motiveringen är densamma som i detaljmotiveringen till nämnda förslag. Ändringen avses inte ha någon inverkan på FöPL:s tillämpningsområde eller på avgörandet av huruvida en anställning hör till FöPL:s tillämpningsområde.

I 4 mom. bestäms att två anställningar skall betraktas som en, om de följer omedelbart på varandra. I momentet bestäms också om en separat pensionsrätt för parallella anställningar. Denna föreslås nu bli slopad, medan begreppet "anställning" samtidigt utvidgas så, att en anställning inbegriper alla samtidiga anställningar oberoende av om de i övrigt utgör separata tjänste- eller arbetsförhållanden, verksamhet av konsultationstyp eller medlemskap i kommissioner och andra organ. På grund av den s.k. korttidsanställningslag som föreslås i denna proposition skulle den separata pensionsrätten för parallella uppgifter kunna leda till att vissa parallella deluppgifter blev behandlade som korttidsanställningar. Det är också möjligt att det vid sidan av en anställning som faller inom ramen för StPL förekommer andra separata anställningar som fortgår en kortare tid än en månad. Den helhet som alla dessa bildar föreslås i fortsättningen bli betraktad som en enda sådan anställning som avses i StPL. Tillsammans med de ändringar som föreslås bli gjorda i 7 d § förtydligar den föreslagna bestämmelsen innehållet i det statliga pen-

sionsskyddet, och efter 1997 kommer knappt något avlönat arbete att stå utanför pensionskyddet.

2 §. I paragrafens 1 mom., i vilket inga ändringar föreslås, finns en förteckning över de anställningar som faller utanför StPL:s tillämpningsområde. Lagen gäller bl.a. inte anställning under den tid för vilken förmånstagaren på grundval av ett tjänste- eller arbetsförhållande får ålderspension enligt StPL eller någon annan arbetspensionslag. Efter att begreppet "anställning" har utvidgats på det sätt som föreslås i 1 § 4 mom., intjänas inte längre ny pension för sådana delar av en anställning som en förmånstagare som avgår med ålderspension eventuellt fortsätter med, inte ens om han inlett dessa uppgifter redan före han blev pensionerad. Detta följer av de föreslagna ändringarna i 8 § 1 mom. I den förteckning som ingår i 1 mom. i paragrafen i fråga utesluts dessutom från StPL:s tillämpningsområde en anställning i vilken förtjänsten i medeltal understiger 90 mk i månaden, dvs. enligt 1997 års indexnivå 1 135,14 mk i månaden. I detta föreslås inga ändringar. Den pensionslag som föreslås i fråga om korttidsanställningar skall omfatta också anställningar som fortgår längre än en månad och i vilka förtjänsten understiger det nämnda gränobeloppet. Överskrider förtjänsten i någon av alla de möjliga parallella delanställningarna detta belopp, är det meningens att anställningen i sin helhet skall omfattas av StPL.

Bestämmelserna i 3 mom. om sammanlänkning av tätt återkommande anställningar om mindre än en månad till en enda anställning föreslås bli upphävda såsom i fråga om APL-systemet, eftersom pensionskyddet vid korttidsanställningar föreslås bli ordnat på annat sätt.

5 §. I paragrafen bestäms om tillgodoräkning av anställningstid som pensionstid. Paragrafens 2 mom. upphävdes vid ingången av 1994. Det föreslås att i momentet nu skall tas in en bestämmelse om avrundningar som skall göras då pensionstiden räknas ut. När pensionstiden beräknas i hela månader, har alla perioder om mindre än en månad som överskridit de hela månaderna avrundats nedåt. Eftersom det inte finns några skäl att försätta ovan nämnda perioder i olikartad ställning i jämförelse med korttidsanställningar, föreslås en ny regel enligt vilken avrundningen också kan göras uppåt. Perioder om 1—14 dagar avrundas nedåt i

enlighet med nuvarande praxis och perioder om 15—29 uppåt till följande hela kalendermånad. Avrundningsregeln skall gälla beräkandet av pensionstiden och av den procent enligt vilken pension tjänas in. Avrundningsregeln ger i stort sett samma slutresultat som beräkningen dagsvis.

7 d §. I paragrafen bestäms om de arbetsförtjänster som skall tillgodoräknas i pensionslönen. Bestämmelserna har i huvudsak gått ut på att arbetsförtjänsten fastställs i analogi med vad som gäller vid förskottsnehållning av skatt. Det föreslås att till paragrafen fogas en bestämmelse som utvidgar begreppet "arbetsförtjänst" så, att lön eller arvoden för kommissions- och konsultationsarbete och dylika uppdrag, som enligt 1 § utgör anställningar, i fortsättningen kommer att inräknas i arbetsförtjänsterna.

I 4 punkten i den gällande paragrafen avgränsas arbetsförtjänsterna så, att de inte inbegriper lön eller arvoden för arbete i kommittéer eller kommissioner eller för andra uppdrag som inte skall anses höra till anställningen. Det föreslås att denna punkt skall slopas, eftersom det efter att begreppet "anställning" har utvidgats är meningen att all lön som ett ämbetsverk eller en inrättning i egenskap av arbetsgivare betalar skall betraktas som arbetsförtjänst i analogi med APL-systemet. Med stöd av denna paragraf skall t.ex. en tjänsteinnehavare vid ett ministerium eller ett ämbetsverk vid beräkandet av den pensionsgrundande lönen kunna tillgodoräkna sig också ett eventuellt arvode för verksamhet i ämbetsverkets direktion eller i en kommission, oberoende av om uppdraget uttryckligen hör till den egna tjänstens tjänsteuppgifter.

8 §. Förutsättningarna för att ålderspension skall beviljas bestäms i 1 mom. i denna paragraf. Utöver andra förutsättningar krävs det att anställningen har upphört. Eftersom begreppet "anställning" avses bli utvidgat till att omfatta allt arbete inom ramen för StPL som fortgår över en månad, är det möjligt att någon vill fortsätta med en viss del av anställningen efter att i övrigt ha avgått med pension. I händelse av situationer av detta slag är det skäl att precisera momentet. I framtiden skall en anställning i allmänhet anses ha upphört vid den tidpunkt då av de deluppgifter som eventuellt samtidigt ingår i

anställningen den uppgift upphör i vilken förtjänsten, räknad per månad, är den största. Anställningen, inklusive bisysslor, skall då anses ha upphört i sin helhet i den mån det gäller erhållande av pension. Bisyslor kan bibehållas också efter pensioneringen, men med beaktande av bestämmelserna i 2 § 1 mom. skall de inte innebära att pensionsskyddet ökar.

I paragrafens 5 mom., som inte föreslås bli ändrat, bestäms om erhållande av ålderspension vid en tidpunkt före 65 års ålder då förmånstagaren har fått ålderspension på basis av andra, i momentet förtecknade pensionsbestämmelser för den offentliga sektorn. Det föreslås att till paragrafen skall fogas ett nytt 6 mom. i stället för det som upphävdes vid ingången av 1994. I momentet skall bestämmas att som förmånstagarens pensionsålder i de fall av utlöst StPL-pension som avses i 5 mom. skall betraktas pensionsåldern enligt pensionssystemet inom den offentliga sektor där förmånstagaren först beviljats pension. Avsikten är att motsvarande ändring skall göras också i det kommunala pensionssystemet vid ingången av 1998.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1998. Lagen om ordnande av pensionsskydd i fråga om statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad skall gälla korttidsanställningar som inleds efter lagens ikraftträdande. Lagen skall dessutom gälla anställningar som har börjat före lagens ikraftträdande, men på vilka StPL inte tillämpas på grund av att det markbelopp som föreskrivs i 2 § 1 mom. 4 punkten StPL inte överskrids. Lagen skall vara tillämplig på dessa anställningar från det att den träder i kraft. Ändringarna i StPL skall gälla från och med lagens ikraftträdande anställningar och uppdrag som fortsätter eller börjar efter lagens ikraftträdande. Den bestämmelse om avrundning av anställningstid som föreslås bli intagen i 5 § 2 mom. skall gälla pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar efter lagens ikraftträdande.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ordnande av pensionskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på sådana arbets- och tjänsteförhållanden enligt lagen om statens pensioner (280/1966) som lagen om statens pensioner inte gäller på grund av att de var för sig har fortgått kortare tid än en månad utan att vara förknippade med någon annan anställning på det sätt som avses i lagens 1 § 4 mom. Denna lag tillämpas också på tjänste- eller arbetsförhållanden som varar minst en månad, i den mån på dem inte på basis av 2 § 1 mom. 4 punkten lagen om statens pensioner tillämpas nämnda lag.

Ett sådant tjänste- eller arbetsförhållande som avses i 1 mom. benämns nedan korttidsanställning, och den anställda kallas arbetstagare. Som korttidsanställning betraktas också sådant arbete enligt 1 mom. som utförs på basis av ett skriftligt eller muntligt uppdrags- eller konsultavtal eller ett liknande arrangemang där arbetsinsatsen görs och ett penningvederlag tas emot av en fysisk person som inte är verksam som företagare eller bedriver verksamheten i ett bolags eller någon annan sammanslutnings namn.

2 §

Pensionsrätt

En arbetstagare som innehar en sådan korttidsanställning som avses i 1 § har rätt till ålders-, invalid-, arbetslöshets- och deltidspension samt andra förmåner ur statens medel så som denna lag bestämmer. Förutsättningarna för att pension skall fås är i tillämpliga delar de som anges i lagen om statens pensioner. Efter att han dött har hans förmånstagare rätt till familjepension ur statens medel i tillämpliga delar enligt lagen om statens familjepension (774/1968). Pensionsåldern är 65 år.

3 §

Pensionsbeloppet

Pensionsbeloppet och den pensionsgrundande lönen beräknas i tillämpliga delar i enlighet med lagen om statens pensioner särskilt för varje korttidsanställning. Pensionsbeloppet är 1/8 procent för varje till pensionstiden hänförlig månad och räknas ut i trettiondedels månader, för varje dag av korttidsanställningen.

Pensionsbeloppet är dock 5/24 procent för varje till pensionstiden hänförlig månad räknat från ingången av det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år, dock inte till den del tiden mellan en arbetsförmågas eller arbetslöshets början och pensionsåldern eller avgångsåldern, om denna är lägre, räknas såsom till pension berättigande tid (*återstående tid*), eller tid under vilken förmånstagaren fått pension.

Återstående tid sammanräknas inte med de anställningar som räknas som pensionstid enligt denna lag. Om emellertid förmånstagaren inte på basis av något tjänste- eller arbetsförhållande eller företagaverksamhet enligt en bestämmelse som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/1961) har rätt till heffektiv pension enligt 5 b § 2 mom. lagen om statens pensioner, beaktas återstående tid när pensionen enligt denna lag fastställs. För att återstående tid skall beaktas, krävs dock att arbetstagaren i sina korttidsanställningar enligt denna lag under de 360 dagar som föregår pensionsfallet har förtjänat sammanlagt minst ett belopp som är tolv gånger så stort som det belopp som avses i 2 § 1 mom. 4 punkten lagen om statens pensioner. Som pensionslön för den återstående tiden räknas de arbetsförmånster som under nämnda 360 dagar har fått i de anställningsförhållanden som enligt denna paragraf berättigar till pension, dock så, att sagda arbetsförmånster,

från vilka förmånstagarens pensionsavgift avdragits på det sätt som avses i 7 a § 1 mom. lagen om statens pensioner, divideras med talet 12.

Om i den tid som berättigar till pension också inräknas återstående tid eller tid för vilken förmånstagaren har fått heffektiv pension, är pensionsbeloppet dock 1/10 procent för varje till pensionstiden hänförlig månad, i den mån den återstående tiden omfattar eller pensionen har uppburits för tid efter det att förmånstagaren fyllde 50 år. Pensionsbeloppet är 1/15 procent för varje till pensionstiden hänförlig månad, i den mån den återstående tiden omfattar eller pensionen har uppburits för tid efter det att förmånstagaren fyllde 60 år.

4 §

Verkställighet

Verkställigheten av pensionsskydd enligt denna lag sköts av statskontoret. I fråga om utbetalning, avbrytande, indragning och annan skötsel av pensionen samt i fråga om ändringssökande, rättelse, ny behandling och liknande förfaranden gäller i tillämpliga delar vad som i lagen om statens pensioner

bestäms om pensioner och skötseln av pensionsfrågor. Om uppbörden av pensionsavgiften till statens pensionsfond bestäms i lagen om statens pensionsfond (1372/1989).

5 §

Hänvisningsbestämmelse

Vad som annars bestäms om pension enligt lagen om statens pensioner eller om familjepension enligt lagen om statens familjepensioner gäller i tillämpliga delar också pension enligt denna lag.

6 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

Lagen tillämpas på korttidsanställningar som har börjat efter lagens ikraftträdande. Har en korttidsanställning börjat före lagens ikraftträdande, men omfattas den på basis av 2 § 1 mom. 4 punkten lagen om statens pensioner inte av nämnda lag, tillämpas denna lag på anställningen från och med lagens ikraftträdande.

2.

Lag

om ändring av lagen om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (280/1966) 2 § 3 mom., sådant det lyder i lag 1671/1995,
ändras 1 § 2 och 4 mom., 7 d § samt 8 § 1 mom.,
 av dessa lagrum 7 d § sådan den lyder i nämnda lag 1671/1995 och 8 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1528/1993, samt
fogas till 5 §, sådan den lyder i nämnda lagar 1528/1993 och 1671/1995 samt i lag 851/1971, 215/1979, 902/1979 och 1180/1996, ett nytt 2 mom. i stället för det 2 mom. som upphävts genom nämnda lag 1528/1993 och till 8 §, sådan den lyder i nämnda lagar 1528/1993 och 1180/1996 samt i lag 638/1994, ett nytt 6 mom. i stället för det 6 mom. som upphävts genom nämnda lag 1528/1993, som följer:

1 §

Vad som i denna lag bestäms om tjänster gäller även befattningar samt tillfälliga och andra uppdrag vilkas innehavare står i tjänsteförhållande till staten. Det gäller dessutom arbete som utförs på basis av ett skriftligt eller muntligt uppdrags- eller konsultavtal eller ett liknande arrangemang där arbetsinsatsen görs och ett penningvederlag tas emot av en fysisk person som inte är verksam som företagare eller bedriver verksamheten i ett bolags eller någon annan sammanslutnings namn.

En anställning anses fortgå oavbrutet, även om förmånstagaren övergår från en anställning till en annan, ifall övergången har skett omedelbart. Innehar en förmånstagare två eller flere samtidigt fortgående tjänster, arbeten eller uppdrag, och åtminstone ett av dessa fortgår minst en månad, utgör de tillsammans en anställning. Om en förmånstagare vid sidan av en anställning som varar minst en månad samtidigt också arbetar i en statlig kommission, delegation, nämnd eller något annat organ som består av flera personmedlemmar, betraktas hans verksamhet i sin helhet som en sådan anställning som avses i denna lag. Om de olika uppdrag som hör till anställningen börjar och upphör vid olika tidpunkter, betraktas den tidpunkt då det första uppdraget börjar som begynnelse-dag för anställningen i sin helhet och den

tidpunkt då det sista uppdraget upphör som avslutning på anställningen i sin helhet.

5 §

Pensionstiden beräknas i hela månader. Då pensionen räknas ut, avrundas en tid om mer än 14 dagar som överstiger de hela månaderna till nästa hela månad.

7 d §

Då pensionslönen räknas ut bestäms arbetsförtjänsten enligt betalningstidpunkten på samma grunder som tillämpas vid innehållning av skatteförskott eller skatt. Som arbetsförtjänst anses också lön och arvoden för de uppdrag och det arbete i olika organ som avses i 1 § 2 och 4 mom. Som arbetsförtjänst betraktas dock inte

1) semesterersättning som skall betalas då en anställning upphör,

2) förmåner enligt sista meningen i 15 § 1 mom., som gäller tiden efter att anställningen upphörde, och inte heller

3) till förmånstagaren betalt ortstillägg enligt 2 § lagen om avlöning av tjänstemän inom utrikesrepresentationen (346/1988) och ersättningar enligt lagens 3 § samt ortstillägg och ersättningar enligt förordningen om ersättningar på grund av lokala särförhållanden till tjänstemän inom utrikesrepresentationen (652/1993).

8 §

En förutsättning för ålderspension är att förmånstagaren har en pensionstid av minst en månad, att han uppnått pensionsåldern och att anställningen upphört. Om förmånstagaren fortsätter i något av de till anställningen hörande uppdrag som avses i 1 § 4 mom. ännu efter det att anställningens övriga delar upphört, anses anställningen vid tillämpningen av detta moment ha upphört i sin helhet då det uppdrag upphör för vilket den per månad beräknade förtjänsten är den största.

Har förmånstagaren med stöd av de bestämmelser som nämns i 5 mom. erhållit en

förtida ålderspension som fram till den 31 december 1994 har ökat med 11/60 procent för varje till pensionstiden hänförlig månad, betraktas pensionsåldern för denna pension som förmånstagarens pensionsålder också enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

Lagen tillämpas på anställningar och uppdrag för tiden efter lagens ikraftträdande.

Lagens 5 § 2 mom. tillämpas på pensioner i fråga om vilka det pensionsfall som ligger till grund för pensionen har inträffat efter lagens ikraftträdande.

Helsingfors den 7 november 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Jouko Skinnari

2.

Lag

om ändring av lagen om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (280/1966) 2 § 3 mom., sådant det lyder i lag 1671/1995,
ändras 1 § 2 och 4 mom., 7 d § samt 8 § 1 mom.,
 av dessa lagrum 7 d § sådan den lyder i nämnda lag 1671/1995 och 8 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1528/1993, samt
fogas till 5 §, sådan den lyder i nämnda lagar 1528/1993 och 1671/1995 samt i lag 851/1971, 215/1979, 902/1979 och 1180/1996, ett nytt 2 mom. i stället för det 2 mom. som upphävts genom nämnda lag 1528/1993 och till 8 §, sådan den lyder i nämnda lagar 1528/1993 och 1180/1996 samt i lag 638/1994, ett nytt 6 mom. i stället för det 6 mom. som upphävts genom nämnda lag 1528/1993, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Vad i denna lag stadgas om tjänster gäller även befattningar samt tillfälliga och andra uppdrag, vilkas innehavare står i tjänsteförhållande till staten.

Föreslagen lydelse

1 §

Vad *som* i denna lag *bestäms* om tjänster gäller även befattningar samt tillfälliga och andra uppdrag vilkas innehavare *står* i tjänsteförhållande till staten. *Det gäller dessutom arbete som utförs på basis av ett skriftligt eller muntligt uppdrags- eller konsultavtal eller ett liknande arrangemang där arbetsinsatsen görs och ett penningvederlag tas emot av en fysisk person som inte är verksam som företagare eller bedriver verksamheten i ett bolags eller någon annan sammanslutnings namn.*

Anställning anses fortgå oavbrutet, även om förmånstagaren övergår från en anställning till en annan, ifall övergången skett omedelbart. Innehar förmånstagare samtidigt två eller flere anställningar, är han berättigad till pension för var och en av dem.

En anställning anses fortgå oavbrutet, även om förmånstagaren övergår från en anställning till en annan, ifall övergången har skett omedelbart. Innehar en förmånstagare två eller flere samtidigt fortgående tjänster, arbeten eller uppdrag, och åtminstone ett av dessa fortgår minst en månad, utgör de tillsammans en anställning. Om en förmånstagare vid sidan av en anställning som varar minst en månad samtidigt också arbetar i en statlig kommission, delegation, nämnd eller

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

något annat organ som består av flera personmedlemmar, betraktas hans verksamhet i sin helhet som en sådan anställning som avses i denna lag. Om de olika uppdrag som hör till anställningen börjar och upphör vid olika tidpunkter, betraktas den tidpunkt då det första uppdraget börjar som begynnelse-dag för anställningen i sin helhet och den tidpunkt då det sista uppdraget upphör som avslutning på anställningen i sin helhet.

2 §

Vid tillämpningen av denna lag anses en anställning ha fortgått utan avbrott minst en månad också i de fall då en förmånstagare under minst två kalendermånader i följd varit anställd under kortare perioder än en månad, under förutsättning att förvärvsinkomsten för varje kalendermånad stiger till åtminstone det belopp som nämns i 1 mom. 4 punkten och förmånstagaren har varit i arbete minst 20 timmar per kalendermånad.

2 §

(3 mom. upphävs)

5 §

Pensionstiden beräknas i hela månader. Då pensionen räknas ut, avrundas en tid om mer än 14 dagar som överstiger de hela månaderna till nästa hela månad.

7 d §

Då pensionslönen räknas ut bestäms arbetsförtjänsten enligt betalningstidpunkten på samma grunder som tillämpas vid innehållning av skatteförskott eller skatt. Som arbetsförtjänst betraktas dock inte

1) semesterersättning som skall betalas då en anställning upphör,

2) förmåner enligt sista meningen i 15 § 1 mom., som gäller tiden efter att anställningen upphörde,

3) till förmånstagaren betalt ortstillägg enligt 2 § lagen om avlöning av tjänstemän inom utrikesrepresentationen (346/88) och ersättningar enligt lagens 3 § samt ortstillägg och ersättningar enligt förordningen om ersättningar på grund av lokala särförhållanden till tjänstemän inom utrikesrepresentationen (652/93) och inte heller

4) arvoden för arbete i kommittéer eller

7 d §

Då pensionslönen räknas ut bestäms arbetsförtjänsten enligt betalningstidpunkten på samma grunder som tillämpas vid innehållning av skatteförskott eller skatt. *Som arbetsförtjänst anses också lön och arvoden för de uppdrag och det arbete i olika organ som avses i 1 § 2 och 4 mom.* Som arbetsförtjänst betraktas dock inte

1) semesterersättning som skall betalas då en anställning upphör,

2) förmåner enligt sista meningen i 15 § 1 mom., som gäller tiden efter att anställningen upphörde, *och inte heller*

3) till förmånstagaren betalt ortstillägg enligt 2 § lagen om avlöning av tjänstemän inom utrikesrepresentationen (346/1988) och ersättningar enligt lagens 3 § samt ortstillägg och ersättningar enligt förordningen om ersättningar på grund av lokala särförhållanden

Gällande lydelse

kommissioner eller för andra uppdrag som inte skall anses höra till anställningen.

8 §

En förutsättning för ålderspension är att förmånstagaren har en pensionstid av minst en månad, att han uppnått pensionsåldern och att anställningen upphört.

Föreslagen lydelse

till tjänstemän inom utrikesrepresentationen (652/1993).

8 §

En förutsättning för ålderspension är att förmånstagaren har en pensionstid av minst en månad, att han uppnått pensionsåldern och att anställningen upphört. *Om förmånstagaren fortsätter i något av de till anställningen hörande uppdrag som avses i 1 § 4 mom. ännu efter det att anställningens övriga delar upphört, anses anställningen vid tillämpningen av detta moment ha upphört i sin helhet då det uppdrag upphör för vilket den per månad beräknade förtjänsten är den största.*

Har förmånstagaren med stöd av de bestämmelser som nämns i 5 mom. erhållit en förtida ålderspension som fram till den 31 december 1994 har ökat med 11/60 procent för varje till pensionstiden hänförlig månad, betraktas pensionsåldern för denna pension som förmånstagarens pensionsålder också enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

Lagen tillämpas på anställningar och uppdrag för tiden efter lagens ikraftträdande.

Lagens 5 § 2 mom. tillämpas på pensioner i fråga om vilka det pensionsfall som ligger till grund för pensionen har inträffat efter lagens ikraftträdande.

